

Wojciech Kajtoch, Kraków, UJ

O Profesorze Walerym Pisarku

Profesor Walery Pisarek urodził się 31 maja 1931 roku w Rabce, w rodzinie inteligentnej, ale «sielskie, anielskie» dzieciństwo minęło mu pod znakiem szlacheckiej i narodowej tradycji w podlubelskim Jaszczowie, gdzie rodzice — urzędnik kolejowy i nauczycielka — nabyli stary dwór, który Profesor tak wspominał:

[dwór] przydawał każdemu wydarzeniu niezwyklej scenerii. Jakby je teatralizował, do czego się przyczyniała narodowa tradycja, ikonografia i literatura. [...] Dla innych bracia polscy, czyli arianie to podręcznikowa historia, ja żyłem z pozostałym po nich zбором XVII-wiecznym, zwanym Arianką. [...] A czy można normalnie słuchać wiersza „... Kicki i Kamiński zabity, pod Ostrołęką przegrana” w domu, którego właścicielem był Ludwik Kicki poległy 26 maja 1831 roku? Czy można bezkarnie słuchać muzyki fortepianowej w domu, który — przynajmniej wedle ustnej tradycji — gościł w 1828 roku młodego Fryderyka Szopena?¹⁾

Niestety, dzieciństwo szybko się skończyło — z nadejściem wojny, z której nie wrócił Ojciec przyszłego profesora. Młody Walery zetknął się z konspiracją, powojennymi represjami i innymi elementami «polskiego losu», który rychło stał się także jego udziałem. Pierwszy raz aresztowano go we wrześniu 1947 roku i skazano na pięć lat, objęła go jednak amnestia. Po raz drugi — w listopadzie 1951 roku, gdy studiował na trzecim roku polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz rozpoczął współpracę z Tygodnikiem Powszechnym i Słowem Powszechnym. Tym razem za założenie konspiracyjnej organizacji niepodległościowej «Helena» otrzymał wyrok 6 lat więzienia. Ośrodek Pracy Więźniów w Jawiszowicach, w którym pracował jako górnik, opuścił 28 stycznia 1955 roku²⁾.

Wkrótce w osobistym życiu Profesora nastąpiła stabilizacja. W 1955 roku ożenił się z Krystyną Harrerówną — później wybitnym językoznawcą³⁾, a trudny zawodowo i życiowo okres zakończył się ostatecznie w październiku 1955 roku, gdy Walerego Pisarka, dzięki poparciu prof. Jana Safarewicza, przyjęto na trzeci rok polonistyki UJ, którą ukończył w roku 1957. Został instruktorem, potem dyrektorem artystycznym domu kultury nowohuckiego kombinatu, a w roku następnym rozpoczął współpracę z Pracownią Językoznawczą Ośrodka Badań Prasoznawczych. W roku 1960 w Zeszytach Prasoznawczych ogłasza debiut naukowy, artykuł pt. O metodzie badań nad językiem prasy polskiej⁴⁾. W 1962 obejmuje w Pracowni Językoznawczej OBP etat — wstępuje na językoznawczo-prasoznawczą drogę, którą iść będzie prawie pięćdziesiąt (jak na razie) lat.

1) W. Pisarek, O domu rodzinnym, duchach i skarbach (online: <http://tpm-milejow.pl/>, dostęp 20 lutego 2011).

2) Zob. G. Baziur, Konspiracyjna organizacja studencka „Helena”, *Studia Historyczne* 2008, z. 3–4, s. 313–24.

3) Profesor Krystyna Pisarkowa (1932–2010).

4) *Zeszyty Prasoznawcze* 1960, nr 5–6, s. 110–5.

Pierwszym przedmiotem zainteresowań Profesora jest kultura języka. Prócz wielu artykułów rezultatem tego są pierwsze książki: *Ależ tak się nie pisze...* (Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa, Kraków 1964), napisana wspólnie z Zenonem Klemensiewiczem (do 1969 roku Walery Pisarek pozostaje pod jego opieką naukową) i Marią Kniaginową, oraz *Poradnik językowy. Podręcznik dla pracowników prasy, radia i telewizji* (Wydawnictwo Literackie, Kraków 1965, współautor: M. Kniaginowa). Głównym przedmiotem Jego prac staną się wkrótce inne zagadnienia, ale kwestiami poprawności Profesor nadal będzie się zajmować: w latach 1966–1977 publikuje w *Prasie Polskiej* (miesięczniku Polskiego Instytutu Prasoznawczego) swoisty przegląd spotykanych w prasie absurdów i błędów językowych — *Słownik języka niby-polskiego* (wydanie książkowe — Ossolineum, Wrocław 1978), w 1968 roku pisze wraz z Zenonem Klemensiewiczem *Ortografię polską* (Ossolineum, Wrocław), a w latach 1976–2005 ukazuje się sześć wydań jego *Kieszonkowego słowniczka ortograficznego*. Sprawy poprawnościowe doceniane były w kolejnych wydaniach *Retoryki dziennikarskiej* (Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa, Kraków 1970, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa–Książka–Ruch, Kraków 1974, 1988), *Nowej retoryki dziennikarskiej* (Universitas, Kraków 2002), a także w podręczniku *przekonującego i skutecznego dyskusowania i każdego innego językowego komunikowania się: Słowach między ludźmi* (Wydawnictwa Radia i Telewizji, Warszawa 1985, Trio, Warszawa 2004).

Dbalność o kulturę i stan polszczyzny była i jest swoistym lejtymotywym pracy naukowej i działalności Profesora. Kontynuował (i kontynuuje) wysiłki w tym kierunku na różnych polach i poziomach działania. Zarówno wtedy, kiedy osobiście przeprowadzał redakcję i korektę kolejnych wydań *Zeszytów Prasoznawczych*, jak i wtedy, gdy wykładał stylistykę, kulturę języka, retorykę oraz prowadził z tych przedmiotów ćwiczenia (od 1964 roku, m.in. na UJ, UW, UŚ, PAT, UPJPII). Uprawiał działalność popularyzacyjną (pogadanki telewizyjne w Studiu 2, udział w konkursie *Ogólnopolskie Dyktando* przeprowadzanym od 1987 roku w Katowicach), uczestniczył w gremiach dbających o polszczyznę i orzekających w kwestiach poprawnościowych: od 1991 do 1998 roku przewodniczył Komisji Kultury Języka PAN, w latach 1993–2001 był wiceprzewodniczącym Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, a następnie, do 2004, jego przewodniczącym, w latach 1996–2000 przewodniczył Radzie Języka Polskiego przy Prezydium PAN, której obecnie jest honorowym przewodniczącym.

Istotną zasługą Profesora jest podjęcie inicjatywy, która doprowadziła do uchwalenia *Ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim*. Okoliczności wyglądały następująco:

W latach dziewięćdziesiątych ruszyła, wielką falą, moda na anglicyzowanie wszystkiego, co dało się zanglicyzować [...]. Budziło to opór wielu Polaków, zwłaszcza gdy niektóre, spolonizowane już słowa, np. brydż, zaczęto na powrót pisać po angielsku — bridge. Zacząłem się wówczas zastanawiać, czy prawo w dostatecznym stopniu zapewnia ochronę języka polskiego. Doszedłem do wniosku, że nie. W 1995 r. napisałem pierwszy projekt ustawy, który zacząłem przedstawiać w różnych miejscach, m.in. na Forum Kultury Słowa we Wrocławiu. Uczestnicy forum zobowiązali Ministerstwo Kultury do starań o rewizję stanu prawnego polszczyzny. [...] 7 października 1999 r. ustawa została przyjęta i w sześć miesięcy później zaczęła obowiązywać⁵.

⁵ G. Starzak, *Walka o czystą polszczyznę*, *Dziennik Polski*, 24 maja 2001 (online: <http://www.dziennik.krakow.pl/pl/aktualnosci/kraj/771128-walka-o-czysta-polszczynne.html>, dostęp 20 lutego 2011).

Późniejsze nowelizacje ustawy osłabiły jednak jej skuteczność i wciąż aktualne są uwagi Profesora:

Prywatnie niech sobie ludzie mówią, jak chcą, natomiast w życiu publicznym język polski, niekoniecznie jako jedyny, musi być obecny. Nie mogą w Polsce obowiązywać prawa nieprzetłumaczone na język polski. Wszystko, co będzie się działo w Brukseli, musi znaleźć swoją polską formę. Obserwujemy cofanie się polszczyzny z niektórych dziedzin życia naukowego. Może się ona również cofać w wojsku, transporcie, szkole. [...] Główny problem polega na zapewnieniu polszczyźnie obecności, a ten sprowadza się do kwestii ekonomicznych. Trzeba dużo zapłacić, by język polski stał się jednym z języków Unii Europejskiej jako język jej ustaw⁶).

Powróćmy do lat sześćdziesiątych. Językoznawcy krakowskiego OBP zajmowali się wówczas nie tylko błędami językowymi. Chodziło o określenie językowych warunków należytego spełniania przez prasę swoich zadań, co było zachętą do badań z pogranicza stylistyki, retoryki i pragmatyki językowej⁷), a w ramach tej ostatniej — do refleksji nad (jak dziś powiedzielibyśmy) gatunkami mowy.

Powstał więc, napisany wspólnie z M. Kniaginową, artykuł o języku reklamy prasowej⁸), rozważający rzeczowe i pobudzające elementy typu komunikatów, a następnie rozprawa o nagłówkach prasowych, w której badacz, na podstawie badań empirycznych, starał się

w szczególności uchwycić te cechy gramatyczne, leksykalne i semantyczne, które pełnią funkcję językowych sygnałów, powiadamiających czytelnika, że dany twór słowny, po pierwsze, jest tytułem, po drugie zaś, tytułem wypowiedzi należącej do określonego gatunku stylistycznego⁹).

Praca ta, m.in. wyróżniająca podstawowe cechy strukturalne i funkcje tego «najmniejszego gatunku prasowego»¹⁰) i jak na owe czasy bardzo nowoczesna, przyniosła Waleremu Pisarkowi doktorat obroniony w 1966 roku na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach i do dzisiaj funkcjonuje w obiegu naukowym (w onomastyce i składni). W niej — z błogosławieństwem Klemensiewicza — opisał kategorię zaawidowania jako swoisty typ Klemensiewiczowskiego wypowiedzenia.

Kolejnym wątkiem badawczym podjętym wówczas przez językoznawcę była kwestia językowych warunków zrozumiałości wypowiedzi. Eksperymentalnie ustalił, że zrozumiałość zależy od rodzaju użytego słownictwa i składniowej struktury zdań¹¹), oraz opracował na-

⁶) Miejsce dla polszczyzny. Rozmowa z prof. Walerym Pisarkiem, przewodniczącym Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, rozmawiał G. Filip, Forum Akademickie 1998, nr 6 (online: http://www.forumakad.pl/archiwum/98/6/artykuly/06-zycie_akad.htm, dostęp 20 lutego 2011).

⁷) Na przykład w artykule pt. O języku stowarzyszonym zajmował się Pisarek «elementami systemu językowego», które są «stowarzyszone z pozajęzykowymi, skonwencjonalizowanymi znakami powszechnie zrozumiałymi w danym kręgu kulturowym» (W. Pisarek, O języku stowarzyszonym, Język Polski XLIV, 1964, nr 4, s. 221).

⁸) Język w reklamie prasowej, rozdział książki: P. Dubiel, E. Kamiński, M. Kniaginowa, W. Pisarek, R. Dyoniziak, Reklama w prasie. Zawartość — język — odbiór, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa, Kraków 1965, s. 43–79.

⁹) W. Pisarek, Poznać prasę po nagłówkach. Nagłówek wypowiedzi prasowej w oświetleniu lingwistycznym, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa, Kraków 1967, s. 108.

¹⁰) M. Ślaska, Tytuł — najmniejszy tekst prasowy, Rocznik Prasoznawczy 2008, (rok II), s. 118–26.

¹¹) Zob. Recepty na zrozumiałość wypowiedzi, Zeszyty Prasoznawcze 1966, nr 2–3, s. 38–53; Eksperyment — metoda nie tylko fonetyczna, Biuletyn PTJ XXVII, 1969, s. 181–8; Jak mierzyć zrozumiałość tekstu, Zeszyty Prasoznawcze 1969, nr 4, s. 35–48.

rzędzie, potocznie zwane miarką Pisarka, które pozwala w praktyce dokonać pomiaru. W latach następnych Profesor zajął się także mierzeniem emocjonalności prasowego języka¹²).

Na trzeci wątek składały się szeroko zakrojone badania nad językiem prasy; w przeciwieństwie do poglądu widzącego w nim (i szerzej — w języku mediów) specyficzną odmiankę (czy też styl funkcjonalny) polszczyzny, Walery Pisarek wołał (i woli¹³)) mówić o różnorodnych rodzajach «języka w prasie» i ustalać swoistość języka rodzajów prasowych: informacji, publicystyki (komentarzy) i reportażu, wykrywając przede wszystkim ilościowe różnice w preferowanym słownictwie. Przy czym właśnie ilościowe, a nie statystyczne:

Deklarując się jako zwolennik ilościowych metod w badaniach stylistycznych i broniąc tezy, że wszelkie różnice między wszelkimi tekstami, jakie zostały wyprodukowane lub mogą być wyprodukowane w danym języku, sprowadzają się do różnic częstotliwości użycia w nich wyrazów i ich połączeń, przeciwstawiam się ograniczaniu charakterystyki stylistycznej tekstu do opisów statystycznych. Opowiadając się za koniecznością weryfikacji ilościowej wszystkich sądów o języku, opartych na subiektywnym wrażeniu badacza, sądzę jednocześnie, że przekształcenie stylistyki ilościowej w statystykę stylistyczną jest niewskazane. Znaczna większość bowiem wykrywanych często statystycznych prawidłowości językowych grzeszy zbyt wielką tolerancją lub brakiem wyrazistości¹⁴)

— pisał w rozprawie *Frekwencja wyrazów w prasie. Wiadomości — komentarze — reportaże*, która — stanowiąc podsumowanie licznych prac cząstkowych publikowanych od 1964 roku¹⁵) — przyniosła Mu habilitację, uzyskaną w 1973 roku na Wydziale Filologicznym UJ, oraz docenturę.

Okres habilitacyjny przyniósł też istotne zmiany w karierze zawodowej Profesora¹⁶). W latach 1967–1970 kierował Pracownią Językoznawczą OBP, w latach 1968–1969 był sekretarzem naukowym Ośrodka, w latach 1969–1971, po tragicznej śmierci Ireny Tetełowskiej,

¹²) W. Pisarek, *Mierzenie stylistycznej i emotywniej wartości słownictwa*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1971, nr 2, s. 37–46.

¹³) «Moim zdaniem nie ma języka prasowego ani języka prasy. Język prasowy czy język prasy to język nacechowany prasowością, to żargon dziennikarski, który należy tępić [...]. Prawdę mówiąc, nie było jeszcze prasy, a już był ów „język prasowy” w ulotnych, jeszcze pisanych pierwocinach prasy, z usensacyjnianym słownictwem. Pomimo to moim zdaniem nie można mówić o języku prasy czy mediów, ale raczej o języku w prasie i mediach. Obejmuje on różne odmiany języka. W obrębie jednej gazety, a nawet kolumny, występują, a przynajmniej mogą wystąpić różne odmiany języka, właściwe choćby różnym gatunkom wypowiedzi» (W. Pisarek, *Wolne media są takie, jakich chcą odbiorcy!*, wywiad z 17 czerwca 2010, online: <http://www.ekspertradzi.tv/praca-i-kariera/walery-pisarek-wolne-media-sa-takie-jakich-chca-odbiorcy,p282.htm>, dostęp 20 lutego 2011).

¹⁴) W. Pisarek, *Frekwencja wyrazów w prasie. Wiadomości — komentarze — reportaże*, Ośrodek Prasoznawczy RSW Prasa, Kraków 1972, s. 12.

¹⁵) Np. *Język w prasie*, [w:] *Historia prasy polskiej a kształtowanie się kultury narodowej*, pod red. J. Skrzypka, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1967, s. 235–54; *O słownictwie reportażu banalnie i niebanalnie*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1969, nr 2, s. 27–40; *Problematyka i metody badania języka w prasie*, [w:] *Metody i techniki badawcze w prasoznawstwie*, t. 1, pod red. M. Kaffla, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1969, s. 201–22; *Rzeczowniki w reportażach i wiadomościach prasowych*, *Język Polski* XLIX, 1969, nr 1, s. 37–43; *Słownictwo oceniające w recenzjach*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1969, nr 1, s. 30–44.

¹⁶) M.in. na podstawie: S. Dziki, *Pokłosie uroczystości jubileuszowych. Walery Pisarek (65 lat życia i 40 lat pracy naukowej)*, *Rocznik Historii Prasy Polskiej* 1998, z. 1–2, s. 285–93 oraz informatorów biograficznych (np. *Who is who w Polsce. Leksykon biograficzny*, Verlag für Personnenzyklopädien, Zug 2008).

pełnił obowiązki dyrektora OBP, a następnie w latach 1973–1991 piastował to stanowisko. Początek dekady okazał się też okresem ożywionej działalności dydaktycznej. Między 1969 a 1975 rokiem prowadził zajęcia ze stylistyki i kultury języka, retoryki, retoryki dziennikarskiej (którą to właśnie Pisarek wprowadził do dydaktyki dziennikarskiej) oraz prasoznawstwa m.in. w Podyplomowym Studium Dziennikarskim UŚ, Instytucie Dziennikarstwa UW, Instytucie Filologii Polskiej oraz Podyplomowym Studium Dziennikarskim UJ. Wszystkie te doświadczenia zaowocowały w pracy naukowej. Na przykład wymogi dydaktyki spowodowały napisanie znakomitego i kreującego w Polsce nową odmianę retoryki podręcznika *Retoryka dziennikarska*, o którym już napomknąłem.

W dziedzinie językoznawczej zajął się teraz Profesor głównie¹⁷⁾ zagadnieniami perswazyjności, rozumianej nie jako efekt retorycznych chwytów, lecz jako uniwersalna cecha języka, będącego swoistym «urządzeniem do przekonywania»¹⁸⁾, szczególnie nasilona w pewnych jego odmianach, takich jak język polityki i propagandy. Poświęcił tym kwestiom wiele artykułów¹⁹⁾ i rozprawę *Język służy propagandzie*, opartą na następujących założeniach:

1. Wszelkie używanie języka służy przede wszystkim celom perswazyjnym, 2. perswazja słowna (= za pomocą języka naturalnego) jest tylko jedną z form perswazji społecznej; działalność perswazyjna w zakresie polityki i ideologii, czyli propaganda i agitacja, jest jedną z dziedzin społecznego mechanizmu perswazyjnego. Tym częściowym sądom towarzyszy wniosek ogólny: nie sposób precyzyjnie i ostro oddzielić analizy perswazyjnego użycia języka od analizy używania języka w ogóle, a propagandy sensu stricto od innych perswazyjnych działań społecznych. Stąd znaczna część tego, co się mówi o języku propagandy, odnosi się do używania języka w ogóle, a znaczna część tego, co się mówi o propagandzie i agitacji, odnosi się także do działalności perswazyjnej w ogóle, a więc np. do wychowania czy reklamy²⁰⁾.

To uniwersalistyczne podejście, podówczas dość niezwykle, pozwoliło z dystansem analizować perswazyjne chwytły i konstrukcje — niezależnie od tego, czyja propaganda była badana — oraz utrzymywać obiektywizm spojrzenia²¹⁾ w kraju, w którym komunikowanie pu-

¹⁷⁾ Innym zagadnieniom językoznawczym poświęcone były na przykład: Pola wyrazowe i ich użyteczność w badaniach stylistycznych, *Pamiętnik Literacki* 1967, z. 2, s. 493–516; O prawidłowościach języka sprawozdań sądowych, [w:] *Prawo i prasa*, cz. 2, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa, Kraków 1968, s. 125–49; Społeczna użyteczność nauki o języku, [w:] *W służbie nauce i szkole*. Księga pamiątkowa poświęcona Profesorowi Doktorowi Zenonowi Klemensiewiczowi, pod red. M. Szymczaka, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1970, s. 317–21; Poczucie językowe, znajomość języka i praktyka językowa, *Socjolingwistyka* 1977, s. 73–9; Językoznawcze dziedzictwo Zenona Klemensiewicza, *Język Polski* LIX, 1979, nr 5, s. 321–9.

¹⁸⁾ W. Pisarek, *Język służy propagandzie*, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa–Książka–Ruch, Kraków 1976, s. 3.

¹⁹⁾ Np. Perswazyjność języka w polemikach prasowych, *Zeszyty Prasoznawcze* 1973, nr 4, s. 19–32; Perswazyjna funkcja języka, *Studia Indoeuropejskie* 1974, s. 175–9; Jak formułować hasła propagandowe, [w:] *Propaganda wizualna jako narzędzie kształtowania postaw*, pod red. S. Nowakowskiego, Krajowa Agencja Wydawnicza, Kraków 1977, s. 23–6.

²⁰⁾ W. Pisarek, *Język służy propagandzie*, o.c., s. 7.

²¹⁾ Tę obiektywizmu dowodzi kolejna ważna wypowiedź Profesora na te tematy — artykuł pt. *O nowomowie inaczej* (*Język Polski* LXXIII, 1993, nr 1–2, s. 1–9), w którym dowiódł, że pojęcie nowomowy nie jest użyteczne naukowo.

bliczne było całkowicie zdominowane przez propagandę. O żywotności takiego podejścia do tematu świadczy to, że omawiana rozprawa, będąc wydanym w 200 egzemplarzach tekstem z górą trzydziestoletnim i niewznawianym, nadal jest czytana i cytowana (np. 20 lutego 2011 — 40 trafień w wyszukiwarce Google i 57 w Google-books).

Na pewną zmianę zainteresowań naukowych Walerego Pisarka wpłynął też fakt kierowania dużą instytucją prasoznawczą. W latach siedemdziesiątych ich dominantą stały się zagadnienia dotyczące prasy, innych mediów i systemów medialnych, a także metodologii badań. Profesor z natury rzeczy angażował się jako badacz również w tematy i przedsięwzięcia organizacyjne, którymi zajmował się lub w których uczestniczył OBP.

Zainteresowanie prasą przyniosło, obok wielu prac drobniejszych, obszerne i wszechstronne studium *Prasa — nasz chleb powszedni* (Ossolineum, Wrocław 1978), szczegółowo omawiające rozwój historyczny tego środka przekazu, jego rolę społeczną²²) i sposoby jego odbioru²³), rozwój rynku prasowego w Polsce i na świecie²⁴), a nawet przyszłość, zdaniem autora, czekającą prasę²⁵). Ponieważ ta przyszłość zależy głównie od miejsca w systemie stworzonym przy współdziałaniu innych mediów — dyrektor OBP pisał i o nich. Pojawiły się w Jego dorobku prace o telewizji i jej gatunkach²⁶), o radiu, telewizji i ich «stosunkach» z prasą²⁷), artykuły poświęcone (ogólnie rzecz biorąc) komunikowaniu masowemu²⁸) oraz jego wpływowi na społeczne poglądy i nastroje²⁹).

Ale najistotniejszy, moim zdaniem, w latach siedemdziesiątych kierunek badań Profesora wyznaczyły studia metodologiczne, które złożyły się na udaną próbę uporządkowania wiedzy o analizie zawartości — głównym narzędziu badawczym prasoznawstwa. Dały one rezultat najpierw w postaci pewnej liczby artykułów³⁰) relacjonujących tradycje i stan prasoznawstwa na Zachodzie i Wschodzie, ustalających zasadnicze założenia i terminologię, następnie zaś została wydana obszerna monografia metody: *Analiza zawartości prasy*.

²²) Zob. także: W. Pisarek, *Wychowawcza i oświatowa rola prasy*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1973, nr 3, s. 5–10; *Czynniki językowe socjalizacyjnej funkcji prasy*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1975, nr 4, s. 19–28.

²³) Zob. także: W. Pisarek, *Czytelnicza selekcja zawartości gazety*, *Kultura i Społeczeństwo* 1980, nr 3–4, s. 127–41.

²⁴) Zob. także: W. Pisarek, A. Skowroński, A. Świda, *Raport o prasie zakładowej*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1978, nr 1, s. 75–86.

²⁵) Zob. także: W. Pisarek, J. Mikułowski-Pomorski, *Perspektywy rozwoju codziennej prasy lokalnej i centralnej na świecie i w Polsce*, *Materiały OBP* 1972, nr 17, s. 5–34; W. Pisarek, *Co czeka prasę na świecie*, *Nasze Problemy* 1979, nr 5, s. 19–22.

²⁶) Np. *Typologia programów telewizyjnych*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1974, nr 1, s. 23–32.

²⁷) Np. *Telewizja w systemie komunikowania masowego*, *Przekazy i Opinie* 1977, nr 2, s. 9–14; *Prasa, radio, telewizja: podział pracy*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1976, nr 1, s. 25–38.

²⁸) Np. *Mass Media and Culture: Ideologies, Theories, Methodologies*, [w:] *Mass Media and National Cultures*, pod red. J.D. Hallorana, Leicester 1980, s. 9–23.

²⁹) W. Pisarek, T. Goban-Klas, J. Mikułowski-Pomorski, Z. Nećki, *Rola prasy, radia i telewizji w formowaniu nastrojów społecznych*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1980, nr 2, s. 15–30.

³⁰) Do najważniejszych należą: *Wiedza o komunikowaniu — nazwy i zakres*, *Przekazy i Opinie* 1975, nr 1, s. 11–9; *O pojęciu funkcji w prasoznawstwie*, *Przekazy i Opinie* 1975, nr 4, s. 56–72; *Analiza zawartości prasy: drogi rozwoju*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1983, nr 2, s. 5–16; *Współczesne orientacje i kierunki badań nad komunikowaniem masowym*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1984, nr 2, s. 5–20.

Walery Pisarek zdefiniował analizę zawartości prasy jako:

zespół różnych technik systematycznego badania strumieni lub zbiorów przekazów, polegające na możliwie obiektywnym (w praktyce zwykle: intersubiektywnie zgodnym) wyróżnieniu i identyfikowaniu ich możliwie jednoznacznie skonkretyzowanych, formalnych lub treściowych, elementów oraz na możliwie precyzyjnym (w praktyce zwykle: ilościowym) szacowaniu rozkładu występowania tych elementów i na głównie porównawczym wnioskowaniu, a zmierzającego przez poznanie zawartości przekazów do poznania innych elementów i uwarunkowań procesu komunikacyjnego³¹).

Omówił także dzieje analizy zawartości prasy oraz jej rozmaite odmiany od czasu jej powstania na początku XX wieku, dał szczegółowe instrukcje badawcze oraz sformułował zasadnicze założenia i definicje. Mimo że od wydania monografii w 1983 roku minęło niemal 30 lat i napisano dwa kolejne podręczniki³²), zaprezentowana w książce Profesora wiedza o tej metodzie nie uległa dezaktualizacji i pozycja ta pozostaje najpełniejsza.

Rychło też przeprowadzona kodyfikacja się przydała, jako że lata osiemdziesiąte sprzyjały refleksji nad różnorodnymi zniekształceniami, jakim podlega realna rzeczywistość w medialnym lustrze. Pisarek porównywał obrazy rzeczywistości w prasie polskiej i zagranicznej³³), pokazywał pewne uniwersalne pod tym względem prawidłowości³⁴), wskazywał na różnorodne możliwości ujmowania jednego wydarzenia³⁵) lub tematu³⁶) w różnych tytułach prasowych. Warto też wspomnieć na tych łamach, że dzięki Profesorowi i przeprowadzonej przez niego analizie zawartości *Język Polski* jest jednym z niewielu polskich naukowych pism, których ewolucja zawartości została naukowo opisana³⁷).

Nowym tematem, który pojawił się w pracach Profesora zasadniczo na skutek podjęcia przez OBP zamówionych badań, była refleksja nad niektórymi aspektami zmian w polskiej świadomości i komunikacji społecznej. Ośrodek mógł się ich podjąć, gdyż posiadając (w szczytowym momencie rozwoju) około 2500 ankietów, był także ośrodkiem badań opinii publicznej. Pierwszym doświadczeniem w tym zakresie był artykuł z 1975 roku na temat stereotypów mieszkańców regionów³⁸), następnie powstały dwa cykle publikacji.

³¹) W. Pisarek, *Analiza zawartości prasy*, Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków 1983, s. 45.

³²) M. Lisowska-Magdziarz, *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów*, wersja 1.1, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2004; S. Pamuła, *Metoda analizy zawartości prasy i jej zastosowanie w wybranych tygodnikach*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Częstochowa 1996.

³³) *Heroes of Foreign News. A Polish Perspective on Newsmakers in Socialist and Nonsocialist Newspapers*, *Mass Communication Review Yearbook* 1981, vol. 2, s. 759–68; „Reality” East and West, [w:] *Language, Image, Media*, pod red. H. Davisa, P. Waltona, Basil Blackwell, Oxford 1983, s. 156–64; *Polish Actors in the Socialist and Capitalist Press*, [w:] *World Communications. A Handbook*, pod red. G. Gerbnera, M. Siefert, Longman, New York 1984, s. 114–9.

³⁴) Jak na przykład nasycanie łamów urzędowym (i każdym innym) optymizmem (W. Pisarek, *Polyanna pisze do prasy*, *Prace Filologiczne* XXXII, 1983, s. 261–4).

³⁵) W. Pisarek, W. Tyrański, *Wydarzenia bydgoskie w relacjach prasowych*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1981, nr 4, s. 19–28.

³⁶) Np. *Obraz ZSRR i Niemiec w polskiej prasie 1991*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1991, nr 2–4, s. 99–120.

³⁷) *Kto, o czym, jak i po co? (Ewolucja zawartości Języka Polskiego 1915–1995)*, *Język Polski* LXXV, 1995, nr 3, s. 169–72.

³⁸) *Wyobrażenia o polskich typach regionalnych*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1975, nr 1, s. 73–8.

Pierwszy³⁹⁾ obejmował napisaną wspólnie z Tomaszem Gobanem-Klasem (w ramach problemu węzłowego nauki polskiej Polska kultura narodowa, jej tendencje rozwojowe i recepcja) książkę *Aktywność, preferencje i świadomość kulturalna społeczeństwa polskiego* (Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków 1981) i kolejne prace, już bez współautora: *Miejsce prasy, radia i telewizji w świadomości kulturalnej Polaków* (Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa–Książka–Ruch, Kraków 1987), *Nie zaspokojone potrzeby medialne Polaków*⁴⁰⁾ (Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa–Książka–Ruch, Kraków 1988), *Obce kultury w świadomości Polaków* '89⁴¹⁾.

Drugi cykl publikacji składa się z trzech raportów, których Profesor był redaktorem i współautorem: *Komunikowanie masowe w Polsce. Próba bilansu lat siedemdziesiątych* (Zeszyty Prasoznawcze 1981, nr 1, s. 5–96), *Komunikowanie masowe w Polsce: lata osiemdziesiąte* (Zeszyty Prasoznawcze 1991, nr 1–2, s. 7–196) i *Raport o stanie komunikacji społecznej w Polsce sierpień 1980 — 13 grudnia 1981* (Universitas, Kraków 2007). Trzecie opracowanie, ukończone w marcu 1982 roku, opublikowano — jak widać — po dwudziestu pięciu latach. Opracowania przedstawiają stan komunikacji społecznej, a więc nadawców i ich politykę, ofertę mediów i jej odbiór. Najciekawszy jest raport z 1981 roku, kiedy to w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej nagle pojawili się różni nadawcy, a społeczeństwo i jego przedstawiciele zaczęli aspirować do podmiotowej roli. Dziś rzecz ma walor wzoru metodologicznego i charakter historyczny, ale — jak sądzę — historycy otrzymali materiał o zasadniczym znaczeniu dla poznania i interpretacji tego okresu.

Dwudziestolecie 1970–1990 odznaczyło się w naukowej biografii Profesora jeszcze jednym rodzajem doświadczeń: ożywioną współpracą zagraniczną. Zwięźle omawia ją Sylwester Dziki:

W latach 1972–1976 [Walery Pisarek] wchodził w skład dziesięcioosobowego zespołu ekspertów UNESCO do spraw badań nad komunikowaniem masowym. W 1974 roku doprowadził do utworzenia przy Ośrodku Badań Prasoznawczych środkowoeuropejskiego ogniwa (CECOM) światowej sieci dokumentacji badań prasoznawczych (COMNET), przez wiele lat pełnił obowiązki jego dyrektora; w latach 1976–1990 był wiceprzewodniczącym Międzynarodowego Stowarzyszenia ds. Badań Komunikowania Masowego (AIERI), a w latach 1970–1990 — przewodniczącym Sekcji Bibliograficznej tegoż stowarzyszenia⁴²⁾.

Dodajmy, że w roku 2000 Zgromadzenie Ogólne AIERI przyznało Mu członkostwo honorowe.

Rezultatem wspomnianych doświadczeń były ważne opracowania bibliograficzne⁴³⁾ Jego autorstwa, współautorstwa lub ukazujące się pod Jego redakcją, a przede wszystkim

³⁹⁾ Zob. S. Dziki, o.c., s. 289–90.

⁴⁰⁾ Tu m.in. wykazał w badaniach ankietowych, że jedną z czołowych niezaspokojonych potrzeb było poznanie prawdy o Katyniu.

⁴¹⁾ Zeszyty Prasoznawcze 1990, nr 2–4, s. 21–37. Zob. także: W. Pisarek, *Pięciowymiarowy model świadomości społecznej*, Zeszyty Prasoznawcze 1992, nr 1–2, s. 151–4.

⁴²⁾ S. Dziki, o.c., s. 291–2.

⁴³⁾ *International Bibliography of Mass Communication Bibliographies*, Cracow 1972; *Mass Media and Socialization. A Selected International Bibliography*, [w:] *Mass Media and Socialization*, pod red. J.D. Hallorana, Leeds 1976, s. 57–116.

światowy słownik biograficzny (współautorzy: Sylwester Dziki i Janina Maczuga) *Who's Who in Mass Communication* (K.G. Saur, München 1990)⁴⁴). Przy tej okazji wspomnę, że Profesor włada niemieckim, angielskim i rosyjskim, ma w swym dorobku publikacje w tych językach, a Jego prace ukazywały się w języku francuskim, słowackim, ukraińskim, hiszpańskim, bułgarskim i wszystkich oficjalnych językach państw Unii Europejskiej⁴⁵), zasiadał w komitetach redakcyjnych *Journal of Communication* i *Mass Communication Review Yearbook*, gościnnie wykladał w Danii oraz na Sorbonie i jest autorem licznych recenzji, w których przybliżał polskim naukowcom wydawane za granicą nowości, w tym książki Noama Chomsky'ego, Marshalla McLuhana (był nominowany do kanadyjskiej nagrody jego imienia), Charlesa E. Osgooda, Herberta Schillera, Jamesa Hallorana, regularnie przez dwie dekady recenzował *Journal of Communication* i *Journalism Quarterly*, pisywał sprawozdania z zagranicznych konferencji prasoznawczych itd., itp. — jednym słowem czynnie wprowadzał do polskiej nauki językoznawcze, a przede wszystkim medioznawcze nowości.

Lata dziewięćdziesiąte przyniosły nowe wyzwania. Od 1990 do 1999 roku Walery Pisarek kierował już innym Ośrodkiem Badań Prasoznawczych, który — wobec zlikwidowania RSW Prasy — przestał być branżowym ośrodkiem badawczym i został włączony z inicjatywy całego zespołu OBP, zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 29 października 1990 roku, w struktury Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zarówno ta zmiana, jak i postępująca komercjalizacja badań prasoznawczych wymagały postawienia przed OBP nowych zadań — było to na przykład wydawanie *Katalogu Prasy Polskiej* (1992–1994) oraz *Katalogu Mediów Polskich* (1995–2000). Od 1991 roku Profesor pełni funkcję redaktora naczelnego *Zeszytów Prasoznawczych*. W 1994 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. W roku 1996 odbył się jubileusz Jego 65 urodzin i 40-lecia pracy naukowej, upamiętniony prawie czterystustronicowym tomem *Valeriana*, gromadzącym 38 artykułów napisanych w 6 językach. Ponadto na drugą połowę dekady przypadła Jego ożywiona, wspomniana już działalność w Radzie Języka Polskiego.

Życie przyniosło też nowe tematy badawcze. W Polsce nastąpiła radykalna transformacja środków masowego przekazu, ujawniły się głębokie podziały świadomości społecznej, kultura polska stanęła wobec korzyści i niebezpieczeństw globalizacji... Zjawiska te oraz liczne ich konsekwencje czekały na opis i refleksję.

Część ukazujących się w tych latach publikacji Profesora, na przykład *Obraz ZSRR i Niemiec w polskiej prasie 1991*, *Notatki z badań prezydenckiej kampanii wyborczej 1995* (*Zeszyty Prasoznawcze* 1998, nr 3–4, s. 153–60), *Zmiany oferty na rynku prasy codziennej*⁴⁶),

⁴⁴) Pierwsze wydanie pt. *World Directory of Mass Communication Researchers*, Ośrodek Badań Prasoznawczych RSW Prasa–Książka–Ruch, Kraków 1984.

⁴⁵) Zob. S. Dziki, *Bibliografia prac Walerego Pisarka*, [w:] *Valeriana. Eseje o komunikowaniu między ludźmi*, pod red. J. Mikułowskiego-Pomorskiego, Z. Bajki, Ośrodek Badań Prasoznawczych UJ, Kraków 1996, s. 8–22; *Bibliografia prac prasoznawczych i językoznawczych Walerego Pisarka za lata 1997–2006*, [w:] W. Pisarek, *O mediach i języku*, Universitas, Kraków 2007, s. 383–91.

⁴⁶) [w:] *Dziennikarstwo i media w Polsce 1989–1995*, pod red. G. Koppera, I. Rutkiewiczza, K. Schliepa, Ośrodek Badań Prasoznawczych UJ, Kraków 1996, s. 38–50.

skupia się na sprawach bieżących, rejestruje i interpretuje zachodzące «tu i teraz» zjawiska. Inne prace stanowią kontynuację dawniejszych zainteresowań, na przykład *Polszczyzna oficjalna na tle innych jej odmian*⁴⁷⁾ nawiązuje do refleksji na temat odmian i stylów polszczyzny, prowadzonej już choćby podczas sporządzania haseł do *Encyklopedii wiedzy o języku polskim* pod redakcją Stanisława Urbańczyka z 1978 roku i dalszych jej wydań.

Moją uwagę zwróciły zwłaszcza kontynuacje pogłębione, tj. teksty, w których Profesor wraca do rozpatrywanych już kiedyś zagadnień, patrząc na nie jednak z nowej perspektywy, rejestrującej zmiany zaszłe w ciągu kilku dziesięcioleci. Na przykład *Słowa na usługach reklamy prasowej 1962–1993* (*Zeszyty Prasoznawcze* 1993, nr 3–4, s. 65–77) przez pryzmat reklamowych obietnic ukazują zmiany polskiej świadomości konsumpcyjnej zachodzące w ciągu 30 lat. Z kolei artykuł pt. *Transformacje komunikacji społecznej w drugiej połowie XX wieku* (*Zeszyty Prasoznawcze* 2004, nr 1–2, s. 18–31) pokazuje, jak w ostatnim półwieczu rozwój technologiczny kształtował przemiany komunikacji społecznej.

Lata dziewięćdziesiąte i początek nowego wieku to jednak okres realizowania przez Profesora głównie trzech kierunków badań: nad słowami sztandarowymi, nad współczesnym stanem polszczyzny, nad współczesnymi etycznymi i prawnymi zagadnieniami dotyczącymi sfery mediów.

Badania słów sztandarowych prowadzone były przez Profesora (przy okazji badań OBP) kolejno w latach: 1984, 1991, 1995, 1996 i 1997 i polegały na wybieraniu przez respondentów słów (spośród danego ich zbioru), które — zdaniem indagowanego — oznaczają pojęcia najcenniejsze i najbardziej potępiane. Wyniki z jednej strony wskazywały na zmiany świadomości społecznej, a zwłaszcza aksjologicznych (a więc i politycznych) preferencji zaznaczających się u czytelników określonych czasopism, z drugiej zaś pozwalały ustalić zbiory słów sztandarowych, których obecność i frekwencja na łamach umożliwiła określenie politycznej i światopoglądowej orientacji pisma, niezależnie od redakcyjnych deklaracji. Rezultatem tych badań było wiele artykułów⁴⁸⁾ oraz książka *Polskie słowa sztandarowe i ich publiczność* (*Universitas*, Kraków 2002). Na uwagę zasługują również dwa studia poświęcone konkretnym słowom i pojęciom z tej grupy: *Słyszac wyraz wolność*⁴⁹⁾ oraz *Miłość w publicznej perswazji lat dziewięćdziesiątych*⁵⁰⁾.

⁴⁷⁾ [w:] *Współczesna polszczyzna mówiona w odmianie opracowanej (oficjalnej)*, pod red. Z. Kurzowej, W. Śliwińskiego, *Universitas*, Kraków 1994, s. 13–21.

⁴⁸⁾ *Współczesne słowa sztandarowe w Polsce i ich publiczność*, *Zeszyty Prasoznawcze* 1992, nr 1–2, s. 16–37; *Polskie słowa sztandarowe na tle porównawczym*, [w:] *Studia lingwistyczne ofiarowane Profesorowi Kazimierzowi Polańskiemu na 70-lecie jego urodzin*, pod red. W. Banysia, L. Bednarczuka, S. Karolaka, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1999, s. 63–69; *Polskie słowa sztandarowe i ich publiczność: lata dziewięćdziesiąte*, *Zeszyty Prasoznawcze* 2000, nr 3–4, s. 19–41; *Słowa sztandarowe czytelników różnych gazet i czasopism*, *Zeszyty Prasoznawcze* 2001, nr 1–2, s. 7–18; *Wybory słów sztandarowych jako kryterium stratyfikacji społeczeństwa*, [w:] *Język w kręgu wartości. Studia semantyczne*, pod red. J. Bartmińskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2003, s. 87–106.

⁴⁹⁾ *Prace Językoznawcze WSP*, t. VIII, Kraków 1994, s. 169–76.

⁵⁰⁾ [w:] *Anabasis. Prace ofiarowane profesor Krystynie Pisarkowej*, pod red. I. Bobrowskiego, *Lexis*, Kraków 2003, s. 221–8.

Drugi wątek zainteresowań związany był ze wspomnianymi staraniami o uchwalenie Ustawy o języku polskim i z pełnieniem przez Walerego Pisarka funkcji przewodniczącego Rady Języka Polskiego⁵¹). Naturalną rzeczą kolejną interesował się więc Profesor sytuacją prawną języka polskiego⁵²), polską polityką językową⁵³), stanem współczesnej polszczyzny literackiej⁵⁴), współorganizował kolejne Fora Kultury Słowa oraz pisał, redagował i wydawał komunikaty Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN. Podsumowaniem tej działalności było wydanie obszernego opracowania pod Jego redakcją *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci* (Kraków 1999). W 17 rozdziałach tej książki znani językoznawcy przedstawiali stan poszczególnych odmian (np. gwar, języków subkultur, języka potocznego) i stylów polszczyzny (np. kancelaryjnego, artystycznego) lub też jej funkcjonowania w określonych dziedzinach życia (polityka, religia, sądy, reklama, szkoła itd.).

Trzecim kierunkiem zainteresowań Profesora były kwestie politologiczne oraz prawne i etyczne problemy mediów⁵⁵).

Od 2001 roku Profesor pozostaje bardzo zajęтым emerytem — wystarczy powiedzieć, że między 2000 a 2010 rokiem Jego bibliografia powiększyła się o ponad 100 pozycji. Występuje na sesjach, pełni nie tylko honorowe funkcje (jest honorowym przewodniczącym Rady Języka Polskiego i aktywnym członkiem jej prezydium), wydaje nowe, poprawione wersje swoich starych książek, takie jak *Słowa między ludźmi* (Trio, Warszawa 2004) i *Nowa retoryka dziennikarska* (Universitas, Kraków 2002 — otrzymał za nią Śląski Wawrzyn Literacki). W 2006 roku ukazał się w krakowskim wydawnictwie Universitas obszerny wybór Jego artykułów (*O mediach i języku*). Wydał także dwie pozycje mające charakter wstępnych kodyfikacji lub syntez dziedziny. W 2006 roku (także w wydawnictwie Universitas) ukazał się pod Jego redakcją, uhonorowany nagrodą Krakowskiej Książki Miesiąca, *Słownik terminologii medialnej*, liczący 1200 haseł z dziedzin: komunikacji społecznej, metodologii medioznawstwa, pragmatyki komunikacji, języka i retoryki w mediach, typologii mediów, tematyki, ekonomiki, prawa i etyki mediów, warsztatu i genologii dziennikarskiej, reklamy i mar-

⁵¹) Zob. Rada Języka Polskiego i jej zamierzenia, *Nauka* 1997, nr 4, s. 199–210; Edukacja językowa Polaków w programie Rady Języka Polskiego, [w:] *Edukacja językowa Polaków. II Forum Kultury Słowa*, pod red. W. Miodunki, *Upowszechnianie Nauki — Oświata UN-O*, Kraków 1998, s. 40–5.

⁵²) Prawne uwarunkowania rozwoju języka, *Język Polski LXXXI*, 2001, nr 4, s. 242–52; *Kommentarij k zakonu „O polskom jazykie”*, [w:] *Rieszenije nacjonalno-jazykowych woprosow w sowriemennom mirie*, pod red. Je.P. Czelyszewa, Sankt-Pietiersburg 2003, s. 263–75; *Zmiany w prawnym statusie polszczyzny w ostatnim pięcioleciu (1999–2004)*, [w:] *Polska polityka komunikacyjnojęzykowa wobec wyzwań XXI wieku*, pod red. S. Gajdy, A. Markowskiego, J. Porayskiego-Pomsty, *Elipsa*, Warszawa 2005, s. 45–59.

⁵³) *Istota i sens polskiej polityki językowej*, [w:] *Polska polityka językowa na przełomie tysiącleci*, pod red. J. Mazura, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1999, s. 13–24.

⁵⁴) *Kanon polszczyzny (kondycja współczesnej polszczyzny literackiej)*, [w:] *Polonistyka w przebudowie. Literaturoznawstwo — wiedza o języku — wiedza o kulturze — edukacja*, t. 2, pod red. M. Czermińskiej, Universitas, Kraków 2006, s. 154–63.

⁵⁵) Np. *Czwarta władza czy czwarty stan?*, [w:] *Czwarta władza?, Jak polskie media wpływają na opinię publiczną*, pod red. W. Nentwiga, *Głos Wielkopolski*, Poznań 1995; *Kodeksy etyki dziennikarskiej*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów*, pod red. Z. Bauera, E. Chudzińskiego, Universitas, Kraków 2000, s. 423–34; *Wolność słowa a wolność prasy*, *Zeszyty Prasoznawcze* 2002, nr 1–2, s. 7–13; *Swoboda słowa, swoboda zurnalista, swoboda priesi*, *Wisnik Lwiws'kogo Uniwersitetu*, wypusk 25, s. 44–53.

ketingu, wiedzy o radiu i telewizji, drukarstwa, organizacji rozpowszechniania. W 2008 roku Walery Pisarek opublikował pierwszy polski ogólny akademicki podręcznik komunikologii: *Wstęp do nauki o komunikowaniu* (Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa), szczegółowo omawiający wiedzę o wszystkich elementach aktu komunikacji.

Jako przewodniczący Narodowego Komitetu reprezentuje Radę Języka Polskiego w Europejskiej Federacji Narodowych Instytucji na rzecz Języka (EFNIL) i uczestniczy w jej corocznych konferencjach. Jest pełnoetatowym profesorem na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, redaktorem *Zeszytów Prasoznawczych*, współredaguje *Język Polski*.

Honorowym członkostwem zaszczyliły Go: Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Polskie Towarzystwo Językoznawcze, Towarzystwo Kultury Języka i Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, a honorowym obywatelstwem — rodzinna gmina Milejów na Lubelszczyźnie.

Wypromował siedmiu doktorów i wielu magistrów.
